

JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Kontor: Politikontoret
Sagsbeh: Louise Falkenberg
Sagsnr.: 2014-0035-0227
Dok.: 1133196

UDKAST TIL TALE

**til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål AX-AY
fra Folketingets Retsudvalg tirsdag den 26. august 2014.**

Samrådsspørgsmål AX:

”Ministeren bedes redegøre for, hvad ministeren agter at gøre for at sikre, at politiet, i sager hvor stjalne genstande såsom computere, smartphones og tablets spores til eksempelvis asylcentre, reagerer og sikrer, at de stjalne genstande kommer tilbage til ejeren.”

Samrådsspørgsmål AY:

”Ministeren bedes redegøre for, om ministeren agter at ændre lovgivningen, så politiet får hjemmel til at ransage på steder såsom asylcentre, hvor beboertætheden er høj og fordelt i et stort antal mindre lokaler, så det ikke er indretningen af en ejendom, der afgør, om politiet kan efterforske kriminalitet.”

Spørgsmålene er stillet efter ønske fra Peter Skaarup (DF).

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

[Indledning]

1. Jeg vil gerne starte med at takke for samrådsspørgsmålene.

De vedrører jo et emne, som har været genstand for stor opmærksomhed – ikke mindst sidste efterår, hvor der var en række historier i medierne om politiets ageren i tilfælde, hvor stjalne genstande kunne spores til asylcenteret Center Sandholm i Nordsjælland.

Og som udvalget ved, har både min forgænger og jeg da også besvaret en række mundtlige såvel som skriftlige spørgsmål om den problemstilling, som disse sager rejser. Senest har jeg sendt et notat til udvalget om problemstillingen.

Det har i forbindelse med medieomtalen særligt været kritiseret, at politiet i nogle konkrete situationer, hvor eksempelvis en stjålet computer ved hjælp af applikationen ”Find my I phone” har kunnet spores til Center Sandholm, ikke blot har rykket ud og hentet computeren tilbage til dens ejer.

Jeg vil gerne lægge ud med at gøre det klart, at jeg sådan set godt kan forstå, at man som forurettet i en sådan situation kan stå tilbage med en vis forundring og frustration over, at politiet ikke bare tager ud og henter ens stjalne ejendele, når nu teknikken kan fortælle i hvert fald sådan nogenlunde præcist, hvor de befinder sig.

Men som jeg har redegjort for i notatet, og som jeg også vil komme ind på senere, så gælder der altså nogle – velbegrundede

– begrænsninger, når det drejer sig om politiets adgang til at foretage tvangsindgreb i forhold til borgerne.

[Generelt om politiets efterforskning i sager om stjalne genstande]

2. Jeg bliver i det første samrådsspørgsmål spurgt, hvad jeg vil gøre for at sikre, at politiet reagerer i tilfælde, som dem, jeg netop har været inde på, hvor stjalne genstande ved hjælp af sporingsudstyr kan lokaliseres til f.eks. et asylcenter, og sørger for at bringe de stjalne genstande tilbage til den retmæssige ejer.

Jeg vil i den forbindelse gerne understrege, at politiet naturligvis tager det alvorligt, når en borger anmelder et tyveri. Og der bliver i hvert enkelt tilfælde foretaget en konkret vurdering af, hvilken efterforskning det er relevant at iværksætte.

Hvis det i forbindelse med en anmeldelse om tyveri oplyses til politiet, at en indbygget sporings- eller lokaliseringstjeneste har angivet, inden for hvilket geografisk område det stjalne må antages at befinde sig, så indgår det naturligvis som et væsentligt element i politiets overvejelser omkring den videre efterforskning af sagen.

For det siger næsten sig selv, at politiet helt generelt er meget opmærksom på de efterforskningsmuligheder, der følger af sådanne sporings- og lokaliseringstjenester og andre teknologiske nyskabelser. Det ville være mærkeligt andet.

Og politiet har da også i en række tilfælde – hvor GPS-oplysningerne har været tilstrækkeligt præcise – lokaliseret og tilvejebragt stjålne genstande ved hjælp af forskellige sporings-tjenester.

Som det også fremgår af bl.a. det notat, jeg har sendt til udvalget, har Rigspolitiet ligefrem udarbejdet en såkaldt servicedeclaration om tyveri af genstande, der kan spores via sporings- og lokaliseringstjenester – det vil sige en særlig vejledning til borgere, der ønsker at anmelde tyveri af sådanne genstande.

[Ikke tilstrækkelig præcis sporing]

3. Men det forhold, at en stjålen genstand via en sporings- eller lokaliseringstjeneste mere eller mindre præcist kan lokaliseres til et bestemt geografisk område, betyder ikke, at politiet uden videre kan tage ud til det pågældende sted og lede vilkårligt efter genstanden med henblik på at bringe den tilbage til sin ejer.

For som jeg var lidt inde på til en start, så er det jo – og heldigvis for det – sådan, at politiet i deres efterforskning skal arbejde inden for de rammer om bl.a. ransagning, som er fastsat i retsplejeloven.

[Retsplejelovens regler om ransagning]

4. Retsplejelovens regler om ransagning af bl.a. en bolig og andre husrum hos en *mistænkt* person forudsætter bl.a., at der er et rimeligt mistankegrundlag mod den pågældende, og at ransag-

ningen vurderes at være af væsentlig betydning for efterforskningen.

Derudover kræves det, at sagen drejer sig om en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængselsstraf, eller at der er bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen eller genstande, der kan beslaglægges, kan findes ved ransagningen.

Ransagning hos en *ikke-mistænkt* person kan for det første ske med den pågældendes samtykke. Hvis der er givet et sådant samtykke, er ransagningen slet ikke omfattet af retsplejelovens regler om ransagning.

Er der derimod *ikke* givet samtykke, forudsætter ransagning hos en ikke-mistænkt person, at efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængselsstraf, og at der er bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen eller genstande, der kan beslaglægges, kan findes ved ransagningen.

Desuden skal enhver ransagning være proportional. Det betyder, at en ransagning ikke må foretages, hvis det efter undersøgelsens formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som undersøgelsen må antages at forvolde, vil være et uforholdsmæssigt indgreb.

Der skal med andre ord være en forholdsmæssighed mellem indgrebets intensitet, og det man forventer at få ud af indgrebet.

[Retsplejelovens reglers betydning for politiets ransagning efter stjalne genstande]

5. I forhold til stjalne genstande betyder reglerne om ransagning bl.a., at politiet vil kunne ransage en persons bolig, hvis der er en rimelig mistanke om, at den págældende har begået et tyveri, der vil kunne straffes med fængsel.

Politiet vil også efter omstændighederne kunne ransage en persons bolig, hvis der er bestemte grunde til at antage, at de stjalne genstande vil kunne findes ved en ransagning af den págældende bolig.

En ransagning af en bolig for at søge efter stjalne genstande kræver således i almindelighed enten et mistankegrundlag mod en af beboerne eller bestemte grunde til at antage, at de stjalne genstande vil kunne findes ved en ransagning af den págældende bolig.

Og det gælder, uanset om boligen konkret er et gods, et parcelhus eller et værelse på et asylcenter for den sags skyld. For det er ikke en ejendoms fysiske indretning eller størrelse, der i sig selv er afgørende for, om der kan foretages ransagning.

[Politiets anvendelse af ransagning som led i efterforskning af tyveri af stjalne genstande]

6. Og hvorfor er det så, at politiet ikke altid kan tage ud og ransage, når eksempelvis tyvekoster kan spores til et nærmere bestemt geografisk område, en bygning eller lignende?

Det skyldes ganske enkelt, at det ofte vil være vanskeligt ud fra de foreliggende GPS-oplysninger mere præcist at fastslå, hvor en genstand befinder sig.

I mange tilfælde vil det nemlig være sådan, at genstanden på baggrund af GPS-oplysningerne alene kan spores til et nærmere afgrænset område med et større antal husstande og beboere, som f. eks. en etageejendom med flere lejligheder, og altså ikke til en specifik lejlighed eller lokalitet.

Oplysningerne vil i sådanne tilfælde, hvor de udgør det eneste grundlag for mistanke og antagelser om en stjålet genstands placering, derfor ofte ikke i sig selv give det fornødne grundlag for at ransage samtlige husstande inden for det pågældende område.

Etageejendomme rummer desuden en særlig udfordring, fordi GPS-sporingen alene er horisontal (vandret) og ikke vertikal (lodret), og derfor ikke angiver fra hvilken højde – etage – signalet fra den sporede genstand er afgivet.

7. Overført på den situation, hvor eksempelvis en stjålet I phone eller computer via applikationen ”Find my I phone” kan spores til et asylcenter, vil sporingen – hvis den står alene – ofte ikke

udgøre det tilstrækkelige grundlag for at ransage samtlige værelser i asylcenteret eller f.eks. en hel afdeling heraf.

For et asylcenter som Center Sandholm er jo netop kendetegnet ved overvejende at blive brugt til beboelse med en høj beboertæthed fordelt i et større antal mindre lokaler i flere etager.

Men med det sagt, er det jo omvendt ikke sådan, at det betyder, at politiet generelt er afskåret fra at foretage ransagninger i asylcentre. Asylcentre eller dele heraf kan selvfølgelig ransages som enhver anden lokalitet, hvis betingelserne konkret er opfyldt.

Og det forholder sig rent faktisk også sådan, at Nordsjællands Politi ved flere lejligheder – og senest sidste efterår – har gennemført omfattende ransagninger i Center Sandholm.

[Retsplejelovens regler er tilstrækkelige]

8. Men man kan jo meget nærliggende spørge sig selv, om det er en mangel ved retsplejeloven, når nu ransagning i en række tilfælde – trods GPS-oplysninger fra en sporingstjeneste – ikke kan foretages. Eller om det måske snarere er et spørgsmål om det tekniske udstyrs præcision og validitet.

Her vil jeg blot minde om, at en ransagning jo helt grundlæggende er et indgreb i husfreden og privatlivets fred. Og at retsplejelovens regler om ransagning helt overordnet har til formål

at beskytte os alle sammen mod vilkårlige indgreb i disse grundlæggende rettigheder. Det gælder uanset, om vi er folketingsmedlemmer eller asylansøgere. Her skelner retsplejeloven ikke.

[Ikke grundlag for at ændre retsplejelovens regler om ransagning]

9. Med disse ord er jeg så småt ved at bevæge mig videre til det næste samrådsspørgsmål, hvor der bliver spurgt, om jeg er indstillet på at ændre den gældende lovgivning, så politiet får hjemmel til at ransage på steder som f.eks. asylcentre, hvor der en høj beboertæthed fordelt i et stort antal mindre lokaler.

Som jeg allerede har været inde på, har politiet allerede i dag hjemmel til at foretage ransagning i boliger og andre husrum uanset deres indretning – og dermed også i asylcentre og andre steder, hvor beboertætheden er høj – hvis betingelserne er opfyldt.

Jeg går derfor ud fra, at der med spørgsmålet snarere sigtes til, om jeg er villig til at lempe i de gældende betingelser, så politiet i visse tilfælde vil få en udvidet adgang til at foretage ransagning.

10. Det korte svar på det spørgsmål er: Nej.

Jeg har ingen planer om at ændre i retsplejelovens betingelser for ransagning, som efter min opfattelse er udtryk for en rimelig

balance mellem på den ene side hensynet til kriminalitetsbekæmpelsen og på den anden side hensynet til den enkeltes retssikkerhed.

Jeg mener derfor også, at en lempelse af de gældende ransagningsbetingelser vil kunne have en række utilsigtede konsekvenser.

Lad mig give et konkret eksempel.

Hvis vi nu ser bort fra asylcenter-eksemplet og i stedet forestiller os, at der på et af de store kollegier for studerende her i byen, bor en enkelt studerende, som ved siden af studierne fra tid til anden stjæler I phones og I pads. Lad os så samtidig forestille os, at "Find my I phone" tjenesten kan spore den pågældendes tyvekoster til kollegiet som sådan, men ikke mere præcist angive hverken tyvens værelse, eller den etage værelset ligger på.

Ville vi så finde det rimeligt og proportionalt, hvis de stakkels med-kollegianere i tide og utide skulle finde sig, at politiet endevendte deres værelser og ejendele i søgen efter en stjålet telefon eller tablet? Svaret på det spørgsmål giver vel næsten sig selv.

[Generelt om politiets indsats i forhold til kriminelle asylansøgere]

11. Man kan ud fra spørgsmålene lidt få det indtryk, at alle asylansøgere, der kommer her til landet, er kriminelle, og at

asylcentrene er de rene ”safe havens” for kriminelle.

Der er jeg blot nødt til at sige – at sådan forholder det sig heldigvis ikke.

Det *er* imidlertid en kendsgerning, at der blandt gruppen af asylansøgere er nogle, som under dække af at være på flugt udnytter asylsystemet til at begå kriminalitet.

Og det skal vi naturligvis på ingen måde tolerere. Asylsystemet er til for at beskytte og hjælpe mennesker, der har et reelt behov for beskyttelse mod forfølgelse. Der skal derfor også sættes hårdt og konsekvent ind over for ethvert forsøg på at udnytte Danmarks vilje til at hjælpe mennesker med reelle behov.

Regeringen har derfor også, siden den trådte til, haft et stærk og vedvarende fokus på at løse problemet med kriminelle asylansøgere, og vi har løftet den samlede indsats til et nyt niveau.

Jeg ved, at Rigspolitiet og politikredsene løbende drøfter kriminalitetssituationen i forhold til de enkelte asylcentre, herunder behovet for at iværksætte særlige tiltag. Rigspolitiet har i den forbindelse specifikt henledt kredsens opmærksomhed på relevant politimæssig synlighed i forhold til asylcentre.

De politikredse, som har asylcentre, er da også særdeles opmærksomme på eventuelle kriminalitetsproblemer i forhold til asylansøgere og asylcentre.

Blandt andet arbejder Nordsjællands Politi aktivt på at forebygge borgernær kriminalitet og utryghed i området omkring Center Sandholm.

Nordsjællands Politi har desuden iværksat en række konkrete politifaglige tiltag, herunder en markant styrkelse af den politimæssige tilstedeværelse i centeret. Og det er kredsens vurdering, at den politimæssige tilstedeværelse i centeret har en præventiv effekt.

Der er derfor ingen tvivl om, at politiet hver eneste dag yder en stor indsats i forhold til at komme kriminaliteten blandt asylansøgere til livs. Og det forventer jeg sådan set også.

[Afslutning]

13. Hvis jeg her til sidst skal opsummere, så forstår jeg godt, at det for en umiddelbar betragtning kan virke utilfredsstillende, at politiet ikke bare kan rykke ud og søge efter en stjålet genstand, når man sådan ”ungefähr” ved, hvor den må befinde sig. Men jeg håber, at jeg med min besvarelse her i dag har gjort det lidt klarere, at vi sådan set alle sammen er bedst tjent med, at ransagning ikke bare er noget, politiet kan foretage på et løst grundlag.

Men som det også er fremgået af mit svar her i dag, er politiet selvsagt meget interesseret i og opmærksomme på oplysninger fra evt. sporingstjenester, som naturligvis kan være et vigtigt

spor i efterforskningen af berigelseskriminalitet. Betydningen vil givet stige i takt med, at kvaliteten og validiteten af oplysningerne fra sporingstjenesterne forbedres.

Tak for ordet.